

Konsolidovaný plán podpory cestovního ruchu na rok 2010/2011

I. Úvod

Cestovní ruch je silně se rozvíjející ekonomické odvětví, které generuje nemalé příjmy, stejně jako vytváří velké množství pracovních míst. Zároveň však jde o poměrně křehký obor, který velmi rychle podléhá vnějším více či méně předvídatelným vlivům, čímž ztrácí na síle a stabilitě (viz globální ekonomická krize, živelné katastrofy, epidemie, teroristické útoky apod.).

Cestovní ruch patří mezi nejvíce zasažená odvětví národního hospodářství ČR. Dopady krize se odrazily zejména ve změně nabídky jednotlivých subjektů cestovního ruchu, vyvolané změnou poptávky ze strany účastníků cestovního ruchu. Podrobněji je možné dopady hospodářské krize ilustrovat na následujících datech.

V roce 2009 navštívilo hromadná ubytovací zařízení (HUZ) České republiky 12,1 mil. hostů, z čehož 6,1 mil. bylo cizinců. Oproti roku 2008 se snížil počet hostů celkem o 5,7%, přičemž počet ubytovaných cizinců se snížil o 5,3%. V roce 2009 zahraniční návštěvníci strávili v ČR v průměru 3,9 dne, což je o 0,1 dne méně než v roce 2008. Ve 4. čtvrtletí roku 2009 vzrostl počet hostů, kteří navštívili 5 hvězdičkové hotely o 7,9%, u 4hvězdičkových hotelů vzrostl dokonce tento ukazatel o 9,6% oproti stejnému období předchozího roku. Nicméně tento nárůst byl na úkor ostatních hotelů, jejichž návštěvnost v tomto období poklesla o 13,7% oproti stejnému období předchozího roku.

Devizové příjmy v roce 2009 činily 122 469,9 mil. Kč, došlo tedy ke zvýšení oproti roku 2008 o 0,4%. Saldo devizových příjmů a výdajů činilo 45 309,8 mil. Kč, došlo tedy ke zvýšení oproti roku 2008 o 1,7% (při přepočtení těchto údajů na EUR a USD došlo ke snížení devizových příjmů)¹.

Dne 8. února 2010 usnesením č. 119 vláda ČR schválila dokument „Východiska z krize – politika vlády v krátkodobém a střednědobém horizontu“. Cílem tohoto dokumentu je odborným a neideologickým způsobem pojmenovat hlavní krátkodobé a střednědobé problémy české ekonomiky, do kterých byl zahrnut i sektor cestovního ruchu. Dle tohoto dokumentu cestovní ruch umožňuje bez vysokých a sofistikovaných investic přispět k udržení, případně růstu zaměstnanosti (cestovní ruch se přímo podílí cca 3,5% na celkové zaměstnanosti) a zároveň přispět k růstu národního hospodářství (cestovní ruch se přímo podílí cca 3% na tvorbě HDP ČR). Cestovní ruch se po vyřešení těchto problémů může do budoucna stát jedním z pilířů české ekonomiky.

Východiskem k dosažení tohoto cíle je zpracování Konsolidovaného plánu podpory cestovního ruchu (dále jen Konsolidovaný plán), prostřednictvím kterého budou pojmenovány základní problematické oblasti, které v krátkodobém horizontu brání v optimálním využití potenciálu cestovního ruchu.

Konsolidovaný plán bude zpracováván každoročně (do 30. června daného roku) do roku 2013 vždy na období jednoho roku (od 1. 7. do 30. 6. následujícího roku) na základě aktuálního stavu tohoto odvětví, zjištěných překážek rozvoje odvětví cestovního ruchu a požadavků odborné veřejnosti. Součástí Konsolidovaného plánu bude přehled plnění opatření předchozího Konsolidovaného plánu, analýza překážek rozvoje cestovního ruchu a z ní vyplývající stanovení nápravných opatření, stanovení realizátora, odpovědného za provedení nápravných opatření, a stanovení termínu realizace.

¹ Zdrojem statistických dat v dokumentu jsou ČSÚ a ČNB.

Konsolidovaný plán na rok 2010/2011 byl sestaven na základě podnětů vzešlých z jednání zástupců MMR, samosprávy a odborné veřejnosti. Jsou v něm zohledněny pouze aktuální problematické oblasti cestovního ruchu.

Sledované priority sestavení Konsolidovaného plánu:

1. snaha o minimalizaci finančních nároků na státní rozpočet,
2. zjednodušení podnikání v cestovním ruchu vytvořením odpovídající legislativy,
3. realizace jednotlivých opatření v oblasti cestovního ruchu definovaných v Koncepci státní politiky cestovního ruchu ČR pro období 2007 – 2013.

II. Aktivity Konsolidovaného plánu podpory cestovního ruchu na rok 2010/2011

1. Spolupráce s podvýborem pro cestovní ruch

Zcela zásadní pro podporu aktivit vyvíjených v oblasti cestovního ruchu je spolupráce s nově ustanoveným podvýborem pro cestovní ruch (byl ustanoven v rámci Výboru pro veřejnou správu a regionální rozvoj) v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Intenzivní spolupráce s podvýborem je důležitá například při prosazování navržených legislativních úprav.

Termín	průběžně
Garant	MMR ve spolupráci s Celostátním kolegiem cestovního ruchu

2. Legislativa v oblasti CR

a) Návrh věcného záměru zákona o CR

ČR nevyužívá potenciál rozvoje cestovního ruchu, dochází k nekoordinované propagaci a neefektivnímu vynakládání investic. Výkonnost cestovního ruchu klesá. Je to mimo jiné způsobeno pouze doporučujícím charakterem současné legislativy v cestovním ruchu a absencí legislativy upravující kompetence a odpovědnosti organizační struktury cestovního ruchu. MMR po vzoru vybraných evropských států zpracovává věcný návrh zákona o cestovním ruchu, který definuje organizační strukturu cestovního ruchu, kompetence a odpovědnosti jednotlivých úrovní, vazby a komunikaci mezi jednotlivými úrovněmi a financování organizační struktury.

Cílem zavedení zákona o cestovním ruchu je definovat jasnou strukturu řízení a financování cestovního ruchu. Vyřešení struktury napomůže zamezit duplicitám v managementu a marketingu destinace ČR a docílit jednotnosti a návaznosti propagace na všech úrovních řízení cestovního ruchu. Zefektivnění propagace umožní rychlou reakci na změnu trendů v cestovním ruchu a nepřímo přispěje ke zvýšení konkurenceschopnosti ČR. Vymezení financování organizací cestovního ruchu a jejich činnosti přispěje ke zprůhlednění a zefektivnění podpory cestovního ruchu.

Zákon by měl zvýšit motivaci podnikatelských subjektů i veřejné správy participovat na řízení a rozvoji cestovního ruchu v ČR.

Odbor cestovního ruchu MMR zřídil pracovní skupinu za účelem tvorby návrhu věcného záměru zákona, včetně odůvodnění potřeby zavedení zákona. Členy pracovní skupiny k zákonu o cestovním ruchu jsou zástupci profesních asociací, zástupci krajů a turistických regionů v rámci pracovní skupiny.

Termín	11/2010
Garant	MMR ve spolupráci s MŽP, kraji, profesní a odbornou veřejností

b) Průvodcovské služby

V poslední novele zákona č. 455/1999 Sb., o živnostenském podnikání byla přeřazena živnost průvodce mezi živnosti volné. Živnost byla do té doby vázána na prokázání odborné způsobilosti, která se skládala z odborné kvalifikace a znalosti cizího jazyka. Pro získání živnostenského oprávnění průvodce jako živnosti volné musí být v současné době splněny pouze všeobecné podmínky. Volný režim poskytování průvodcovských služeb vede k prudkému poklesu kvality služeb, úbytku pracovních příležitostí, poklesu zájmu o výkon profese a studium v oboru, stejně jako k dalšímu nekontrolovanému růstu neoprávněného podnikání.

Řešením dané problematiky by mohlo být začlenění odborné způsobilosti pro provozování průvodcovské činnosti do novely zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. Navrhovaná novela zákona bude obsahovat i zmocnění obcí k vydání nařízení obce (Obce by tak mohly nejen stanovit vybrané lokality, ale i konkrétní požadavky na znalosti průvodců.). Novela zákona by mohla vést ke zvýšení kvality průvodcovské činnosti zavedením splnění povinných kritérií pro udělení dílčí kvalifikace průvodce cestovního ruchu. Na sestavení kritérií pro udělení dílčí kvalifikace spolupracuje MMR společně s MŠMT.

Tato úprava průvodcovské činnosti by byla v plném souladu i se živnostenským zákonem. Živnostenský zákon upravuje především vstup do podnikání, zatímco vlastní výkon určitých činností je upravován jinými právními předpisy.

Mezi další výhody této navrhované novely patří snazší kontrolovatelnost vykonávání průvodcovské činnosti a sankcionování porušení podmínek provozování průvodcovské činnosti. Jako oprávněný kontrolní orgán by byly stanoveny příslušné Živnostenské úřady a kontrolu na místě by kromě nich mohla vykonávat městská případně obecní policie.

Termín	průběžně
Garant	MMR ve spolupráci s MPO a Asociací průvodců ČR

c) Cestovní kanceláře a agentury

V souvislosti s připravovanou změnou směrnice EU č. 90/314/EHS o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy bude třeba novelizovat zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu.

Zástupci MMR se aktivně účastní veřejných konzultací, které jsou organizovány Evropskou komisí v souvislosti s připravovanou novelou směrnice. Na těchto konzultacích bylo představeno několik možných variant změny unijní úpravy prodeje a poskytovaných zájezdů. Připravovaná změna směrnice by mimo jiné měla posílit ochranu spotřebitele, jako i zvýšit odpovědnost pořadatele zájezdů, nebo navrhnout další možné způsoby zajištění CK proti úpadku. První legislativní návrh revize směrnice 90/314/EEC by měl vzniknout koncem roku

2010 nebo začátkem roku 2011. Konečné znění novely směrnice musí být následně implementováno do národních legislativ členských států EU, tzn. i do zákona č. 159/1999 Sb.

V této souvislosti MMR ve spolupráci s profesními asociacemi ČR a zástupci státních orgánů připraví novelu zákona 159/1999 Sb. Tomuto kroku bude předcházet vytvoření analýz rizik, resp. možných situací, které mohou v cestovním ruchu nastat, a návrh jejich řešení tak, aby jednotlivé situace nemusely být řešeny ex post. K jednání budou přizváni zástupci Asociace pojišťoven.

Termín	12/2011
Garant	MMR ve spolupráci ACK ČR a AČCKA

3. Financování organizační struktury a řízení cestovního ruchu

MMR zpracovalo analýzu finančních toků, resp. prostředků, které generuje odvětví cestovního ruchu a které plynou do státního i regionálních rozpočtů. Tato analýza vyčíslila podíl cestovního ruchu na výběru daní od subjektů poskytujících služby cestovního ruchu (daň z příjmu fyzických i právnických osob), daní hrazených účastníky cestovního ruchu (DPH a spotřební daně) a dopad cestovního ruchu na tvorbu devizových rezerv. Příjmy regionálních rozpočtů tvoří výběry tzv. místních či lázeňských poplatků. Na základě dat získaných z této analýzy navrhne MMR efektivní způsoby financování organizační struktury a řízení cestovního ruchu v ČR a zároveň financování aktivit na podporu rozvoje.

Termín	11/2010
Garant	MMR ve spolupráci s MF

4. Kvalita služeb v cestovním ruchu

Úroveň kvality poskytovaných služeb je jedním z důležitých kritérií při jejich výběru. V současné době je tato úroveň v jednotlivých segmentech cestovního ruchu velmi různorodá. V rámci Integrovaného operačního programu a v souladu s Konceptí státní politiky cestovního ruchu na období 2007 - 2013 MMR připravilo a od roku 2009 realizuje několik systémových projektů, jejichž cílem je ve spolupráci s profesními sdruženími zavést v ČR nový systém standardizace a certifikace kvality služeb poskytovaných v cestovním ruchu.

Nejprve budou vytvořeny standardy kvality služeb a nastaven systém certifikace pro jednotlivé segmenty cestovního ruchu. Následně budou tyto standardy implementovány do Národního systému kvality služeb cestovního ruchu, který bude komplexním způsobem a pod jednou značkou garantovat kvalitu poskytovaných služeb v celém spektru nabídky cestovního ruchu, a to na celém území České republiky.

Požadavek na vytvoření Národního systému kvality služeb vzešel od profesních asociací sdružujících podnikatele v různých segmentech cestovního ruchu a je inspirován obdobnými systémy, které jsou již několik let realizovány v zahraničí (Švýcarsko, Německo, Španělsko atd.)

Národní systém kvality služeb přispěje k transparentnosti trhu a jistotě, že konečným zákazníkům bude poskytnuta služba na takové úrovni, kterou očekávali. Zároveň tento systém podpoří zachování konkurenceschopnosti podnikatelů v cestovním ruchu, a to zejména z hlediska efektivnosti jejich řízení, marketingu a postavení na trhu.

Systém je budován jako nezávislý, dobrovolný a otevřený, což do budoucna umožní jeho rozšíření o další služby cestovního ruchu.

Zásadní aktivitou pro úspěšnou realizaci Národního systému kvality služeb bude intenzivní marketingová kampaň realizovaná agenturou CzechTourism. Tato kampaň bude mít dvě roviny, informování podnikatelských subjektů o výhodách zapojení do systému kvality a informování konečných zákazníků o existenci systému kvality a vyžadování kvalitních služeb.

Termín	průběžně
Garant	MMR ve spolupráci s profesní a odbornou veřejností, agenturou CzechTourism a Radou kvality ČR

5. Podpora příjezdového cestovního ruchu

a) Střednědobá marketingová koncepce cestovního ruchu ČR

V ČR chybí střednědobá marketingová koncepce cestovního ruchu, zaměřená na konkrétní cílové skupiny návštěvníků ČR, jejich potřeby a požadavky na služby a produkty cestovního ruchu, definující způsoby, jak vybrané cílové skupiny oslovovat.

Podmínkou zvýšení atraktivity ČR jako mezinárodní destinace je posílit image ČR v zahraničí, zlepšit vnímání ČR zahraničními turisty a přimět zahraniční turisty k návštěvě. Na podporu těchto aktivit je třeba realizovat cílené víceleté kampaně za účelem posílení vnímání ČR jako turisticky atraktivní destinace. Zavádění „marketingové značky“ a ovlivňování vnímání jsou dlouhodobé záležitosti, proto je nutné po celou délku realizace kampaně využívat společné jednotící prvky. Pro zajištění maximální efektivity kampaní je třeba sledovat dopad jejich realizace.

Vytvoření „marketingové značky“ předchází realizace analýz, za účelem stanovení cílových skupin a jejich potřeb, vnímání a znalosti o ČR a zkoumání zpětné vazby realizovaných kampaní se využívají data zjištěná ze statistických a marketingových šetření, viz níže.

Součástí střednědobé marketingové koncepce bude i aktualizovaná Strategie propagace ČR vytvořená na období 2004 – 2010.

Za propagaci ČR a regionů v zahraničí je odpovědná agentura CzechTourism, za tímto účelem zřízená MMR.

Termín	12/2010
Garant	MMR (CzechTourism) ve spolupráci s MZV (Česká centra)

b) Podpora vybraných akcí

MMR prostřednictvím agentury CzechTourism vytipuje 2 – 3 nadnárodně atraktivní akce cestovního ruchu, které se každoročně opakují. Tyto budou cíleně propagovány jako nejvýznamnější akce České republiky. Cílem této aktivity je zvýšit povědomí o ČR v zahraničí a zvýšit konkurenceschopnost regionálních destinací pořádajících tyto akce.

Termín	09/2010
Garant	MMR (CzechTourism) ve spolupráci s MZV (Česká centra) a MK

c) Víza

Profesní asociace cestovních kanceláří a agentur považují na základě dosavadních zkušeností udělování krátkodobých víz v některých případech za problematické a zdlouhavé.

Za účelem řešení této problematiky byla z podnětu ministra pro místní rozvoj ustanovena pracovní skupina složená ze zástupců MMR, MZV a MV. Členové pracovní skupiny byli seznámeni a shodli se na následujících závěrech. Navíc došlo k dohodě, že pracovní skupina se bude sházet pouze v případě potřeby, např. v případě konkrétní stížnosti individuálního klienta či CK, kterou nelze vyřešit prostřednictvím elektronické komunikace.

Víza

Udělování víz k pobytu do 90 dnů (krátkodobá víza) se řídí Nařízením EP a Rady (ES) č. 810/2009 o kodexu Společenství o vízech (Vízovým kodexem), které nabylo účinnosti dne 5. 4. 2010. V některých třetích zemích se udělování krátkodobých víz řídí rovněž Dohodou o usnadnění vízového režimu (facilitační dohoda) – jedná se o následující státy: Ruská federace, Albánská republika, Bosna a Hercegovina, Republika Černá Hora, a Makedonie, Srbsko a Ukrajina, a v nejbližší době přibude Gruzie.

Postup ZÚ ČR při vyřizování schengenských víz je již ve všech aspektech harmonizován s ostatními členskými státy, a to jak ve věci obecných pravidel pro podání žádosti, lhůt k vyřízení, výše vízových poplatků, předkládaných podpůrných dokladů apod.

Akreditace cestovních kanceláří

Vznik systému tzv. akreditovaných cestovních kanceláří se provozuje v zemích, kde je populární a velmi rozšířená turistika organizovaných zájezdů, což vede k tomu, že místní cestovní kanceláře zajišťují svým klientům (zpravidla ve spolupráci s partnerskými organizacemi v ČR) pobytové zájezdy a v rámci tohoto balíčku vyřizují i schengenská víza pro vstup a pobyt v ČR. Akreditace cestovní kanceláře zastupitelským úřadem tedy spočívá v tom, že cestovní kanceláři je umožněno podávat žádosti o víza v zastoupení svých klientů (spolupráce ZÚ s cestovními kancelářemi je upravena v čl. 45 Vízového kodexu). Tímto postupem ZÚ činí výjimku z čl. 10 odst. 1 Vízového kodexu, podle kterého je žadatel povinen dostavit se k podání žádosti o vízum osobně.

Dle Vízového kodexu rozhoduje o udělení nebo neudělení víza výlučně ZÚ. ZÚ ČR provádějí akreditace CK v průběhu celého roku, výjimkou bývají období vysoké vízové sezóny, kdy proces může být pozastaven. Žádný ZÚ nemá stanovený limit počtu akreditovaných CK a akreditace CK jsou rušeny minimálně, příčinou bývají poznatky o zneužitých vízech těchto CK, negativní zkušenosti jiných ZÚ ČS apod.

Termín	průběžně
Garant	MMR ve spolupráci s MZV a MV

6. Podpora vybraných sektorů cestovního ruchu

a) Sociální cestovní ruch

Na základě Rozhodnutí ministra pro místní rozvoj č. 25/2010 ze dne 10. února 2010 byl schválen Národní program podpory cestovního ruchu pro rok 2010, Podprogram Cestovní ruch pro všechny. Na realizaci Podprogramu bylo ze státního rozpočtu vyčleněno 100 mil. Kč, následně byla tato alokace snížena na cca 80 mil. Kč. Podprogram je zaměřen na tvorbu nových produktů domácího cestovního ruchu, včetně marketingové podpory, a také na vytvoření podmínek pro realizaci nových produktů domácího cestovního ruchu ve vztahu k cestovnímu ruchu pro všechny (např. bezbariérový přístup, dětská herna, dětský koutek, mobilní bazén, vybavení třídy pro školy v přírodě apod.). Cílem Podprogramu je podpořit podnikatele v cestovním ruchu v době hospodářské krize, stimulovat poptávku po službách cestovního ruchu a rozšířit účast na cestovním ruchu i na mimosezónní období.

V průběhu období únor – září 2010 byly vyhlášeny 2 výzvy Národního programu, Podprogramu Cestovní ruch pro všechny, žádosti, resp. projekty doporučené výběrovou komisí pro přidělení dotace budou realizovány do konce roku 2011.

Termín	průběžně
Garant	MMR

b) M.I.C.E. - Kongresový a incentivní cestovní ruch

Kongresový cestovní ruch patří k nejvíce postiženým segmentům cestovního ruchu v důsledku hospodářské krize. Tento významný segment cestovního ruchu ve zkratce nazvaný M.I.C.E. (Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions), generuje nemalé příjmy, navíc není sezónní záležitostí, tj. nabízí celoroční využití. MMR za pomoci Convention Bureau připravilo dokument, který stanoví způsoby rozvoje a finanční podpory tomuto segmentu cestovního ruchu.

MMR realizuje projekty zaměřené na sledování statistických dat v oblasti M.I.C.E. segmentu, které umožní sledování přínosu M.I.C.E. akcí k rozvoji cestovního ruchu v ČR, efektivnější plánování M.I.C.E. akcí a zefektivnění propagace M.I.C.E. zařízení.

Agentura CzechTourism zřídila Czech Convention Bureau (CzCB), zaměřené na jednotnou propagaci ČR jako kongresové a incentivní destinace. CzCB pracuje na sjednocení prezentací všech krajů ČR, rozvíjí projekt „Kampaně kandidatur“ – vyhledává potenciální kontakty a spolupracuje s mezinárodními asociacemi, připravuje společnou inzerci v odborných titulech, jednotné propagační materiály.

Termín	průběžně
Garant	MMR (CzechTourism)

7. Strategické plánování

a) Statistická data a průzkumy

Cestovní ruch vyžaduje v oblasti střednědobého a dlouhodobého plánování odpovědný koncepční a systematický přístup. K tomuto účelu jsou zapotřebí mj. statistická data a průzkumy, které na základě získaných údajů poskytnou dostatek relevantních informací právě pro tvorbu strategických dokumentů, řízení cestovního ruchu ČR a zefektivnění realizace aktivit na podporu cestovního ruchu.

Za tímto účelem MMR a CzechTourism realizují či plánují realizaci projektů zaměřených na potřebné průzkumy a rozšíření sledovaných statistických dat. Projekty MMR jsou zaměřené na získávání tzv. hrubých statistických dat znázorňující výkonnost cestovního ruchu (statistiky příjezdů a příjmů z cestovního ruchu, statistiky počtu ubytování v hromadných ubytovacích zařízeních apod.). Tato statistická data využívá ČSÚ ke zpřesnění stávajících statistických šetření a sestavení satelitního účtu cestovního ruchu ČR.

Projekty agentury CzechTourism jsou zaměřené na získání tzv. měkkých dat, podkladů pro tvorbu a cílení marketingových kampaní (zjištění vnímání ČR návštěvníky, zjištění dopadů realizace marketingových kampaní apod.).

MMR zintenzivnilo spolupráci s ČSÚ se sekci statistiky a ekonomických měření UNWTO, která poskytne asistenci při realizaci projektů. Při realizaci výzkumných úkolů MMR naváže rovněž spolupráci s vysokými školami specializovanými na oblast cestovního ruchu.

Termín	průběžně
Garant	MMR ve spolupráci s ČSÚ, ČNB, výzkumnými institucemi a vysokými školami

b) Manuál pro tvorbu produktů

Ačkoli pro pojem „produkt cestovního ruchu“ existuje přesná definice, není tento zatím v povědomí pracovníků v cestovním ruchu ustálen. V souvislosti s faktem, že velké množství grantových programů operuje s produkty cestovního ruchu, resp. jejich vznik finančně podporuje, je nutné striktně definovat pravidla a postupy pro vytvoření produktu cestovního ruchu a jeho zavedení na trh. Jistým přispěním k řešení této problematiky bude vytvoření manuálu tvorby turistického produktu, který poskytne jasnou informaci potřebnou pro úspěšnou a efektivní tvorbu produktů. Manuál zpracuje MMR ve spolupráci s agenturou CzechTourism a asociacemi cestovních kancelářů, které umožní snazší umístění vytvořených produktů cestovního ruchu na trh.

Podpora vytváření a zavádění produktů cestovního ruchu na trh vyplývá z Koncepce státní politiky cestovního ruchu (Priorita 1: Konkurenceschopnost národních a regionálních produktů cestovního ruchu), střednědobého strategického dokumentu schváleného usnesením vlády č. 1239 ze dne 7. listopadu 2007.

Termín	06/2011
Garant	MMR (CzechTourism) ve spolupráci s MŽP